

“Settling Accounts During the Ten Days of Repentance”

based on the article by R. Josh Flug, Repentance for Violation of Interpersonal Laws”

Source 1: Talmud Bava Kamma 92a

מתני' אע"פ שהוא נותן לו אין נמחל לו עד שיבקש ממנו שנאמר בראשית ב. יז ועתה השב אשת וגו' ומנין שאם לא מחל לו שהוא אכזרי שנאמר בראשית ב. יז ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך וגו'

MISHNA: Despite the fact that the assailant who caused damage gives to the victim all of the required payments for the injury, his transgression is **not forgiven for him** in the heavenly court **until he requests forgiveness from the victim, as it is stated** that God told Abimelech after he had taken Sarah from Abraham: “Now therefore restore the wife of the man; for he is a prophet, and he shall pray for you, and you shall live” (Genesis 20:7). **And from where is it derived that if the victim does not forgive him that he is cruel? As it is stated:** “And Abraham prayed to God; and God healed Abimelech, and his wife, and his maidservants; and they bore children” (Genesis 20:17).

Source 2: Rambam, Mishne Torah, Hilchot Teshuva 1:1

וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאות האדם.

Similarly, someone who injures another or damages his property, does not attain atonement, even though he pays him what he owes until he confesses and makes a commitment never to do such a thing again as implied by the phrase [Numbers, loc. cit.], “any of the sins of man”.

Source 3: Rambam, Hilchot Teshuva 2:9

אין התשובה ולא יום הכפורים מכפרין אלא על עבירות שבין אדם למקום כגון מי שאכל דבר אסור או בעל בעילה אסורה וכיוצא בהן. אבל עבירות שבין אדם לחבירו כגון החובל את חבירו או המקלל חבירו או גוזלו וכיוצא בהן אינו נמחל לו לעולם עד שיתן לחבירו מה שהוא חייב לו וירצהו. אע"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצותו ולשאול ממנו שימחול לו. אפילו לא הקניט את חבירו אלא בדברים צריך לפייסו ולפגע בו עד שימחול לו. לא רצה חבירו למחול לו מביא לו שורה של שלשה בני אדם מריעיו ופוגעין בו ומבקשין ממנו. לא נתרצה להן מביא לו שניה ושלישית לא רצה מניחו והולך לו וזה שלא מחל הוא החוטא. ואם היה רבו הולך ובא אפילו אלף פעמים עד שימחול לו.

Repentance and Yom HaKippurim only provide atonement for transgressions between man and God such as one who ate a prohibited item or had forbidden relations, etc. **However, regarding transgressions between man and his friend such as wounding, cursing or stealing from him and other similar transgressions, he is never forgiven until he provides his friend with what**

is owed and he appeases him. Even if he returned the money that he owed, he must appease him and ask him for forgiveness. Even if he only angered him with words, he must appease him and embrace him until [the victim] forgives [the violator]. If the friend does not want to forgive, one should bring a row of three people who are his friends who will embrace him and request [forgiveness] from [the victim]. If he is still not appeased, he should repeat this a second and third time. If he is still not appeased, [the violator] may leave him and walk away and the one who does not want to forgive is the transgressor. If the [victim] is his teacher, he must try to appease him, even one thousand times until [the teacher] forgives him

Source 4: Rambam, Laws of Bodily Harm and Damages 5:9

אינו דומה מזיק חבירו בגופו למזיק ממנו. שהמזיק ממון חבירו כיון ששלם מה שהוא חייב לשלם נתכפר לו. אבל חבל בחבירו אע"פ שנתן לו חמשה דברים אין מתכפר לו. ואפילו הקריב כל אילי נביות אינו מתכפר לו ולא נמחל עונו עד שיבקש מן הנחבל וימחול לו.

Damage to a person's body cannot be compared to damage to a person's property. If one damages a person's property, once he paid for what he owes, he has received atonement. However, if one wounded another person, even if he paid him for the five forms of damage, he does not receive atonement. Even if he offered all of the rams of Neviot, he does not receive atonement and his transgression is not forgiven until he asks for appeasement from the victim and the victim forgives him.

Rabbi Josh Flug:

*Rambam is of the opinion that one must appease the victim in order to receive atonement. Yet, in Rambam's initial presentation (Hilchot Teshuva 1:1), he does not require appeasement. Why does Rambam omit appeasement in the initial presentation?

**When Rambam provides examples of interpersonal transgressions that require appeasement (in Hilchot Teshuva 2:9), he includes theft as an example. Yet, Rambam (in Hilchot Chovel 5:9) states explicitly that only bodily harm requires appeasement and not damage to property. Why then, does Rambam include theft on the list of transgressions that require appeasement?

Source 5: Bereshit Ch. 50

(טז) וַיִּצְווּ אֶל-יֹוסֵף לֵאמֹר אָבִיךָ צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר:
(יז) כֹּה-תֹאמְרוּ לְיֹוסֵף אָנָּה שָׂא נָא פֶשַׁע אֲחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי-רָעָה גְּמָלוֹךְ וַעֲתָה שָׂא נָא
לִפְשֶׁע עֲבָדֵי אֱלֹהֵי אָבִיךָ וַיְבָרֶךְ יֹוסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו:
(יח) וַיֵּלְכוּ גַם-אֲחָיו וַיִּפְּלוּ לִפְנָיו וַיֹּאמְרוּ הִנֵּנוּ לְךָ לַעֲבָדִים:
(יט) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יֹוסֵף אַל-תִּירְאוּ כִּי הִתַּחַת אֱלֹהִים אָנִי:
(כ) וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים חֲשָׁבָה לְטֹבָה לִמְעַן עֲשֶׂה כִּי־יִוָּמָה הַזֶּה לְהַחֲיִית עַם-רַב:

And they sent a message unto Joseph, saying: 'Your father did command before he died, saying: So shall you say to Joseph: Forgive, I pray now, the transgression of your brethren, and their sin,

for that they did evil to you. And now, we pray, forgive the transgression of the servants of the God of your father.' And Joseph wept when they spoke to him. And his brethren also went and fell down before his face; and they said: 'Behold, we are your bondmen.' And Joseph said to them: 'Fear not; for am I in the place of God? And as for you, you meant evil against me; **but God meant it for the good, to bring to pass, as it is this day, to save many people.**

Source 6: Talmud Yomah 87a

אמר ר' יוסי בר חנינא כל המבקש מוטו מחבירו אל יבקש ממנו יותר משלש פעמים שנאמר **אנא שא נא ועתה שא נא**.

R. Jose b. Hanina said: One who asks pardon of his neighbor need do so no more than three times, as it is said: Forgive. I pray thee now . . . and now we pray thee

Source 7: R. Bachaye on Bereishit 44:17 – Yosef's conversation with his brothers

וע"ד הקבלה מה שנחתמה פרשה זאת בפסוק עלו לשלום אל אביכם זה רמז לעשרה הרוגי מלכות אשר עלו לשלום אל אביהם שבשמים אחר שנתלבנו ונצרפו מחטאו של יוסף .

A kabbalistic approach to this dialogue: The fact that this Parshah concludes with the words עלו לשלום אל אביכם, "go on up to your father in peace," is a reference to the ten martyrs (of whom we have spoken repeatedly) who were tortured to death by the Romans supposedly because the brothers had never paid the penalty prescribed by Jewish law for kidnapping. The words "in peace to your father" refer to "your father in heaven." Joseph meant that once the brothers had been cleansed of their sin against Joseph they could once more face the G'd in heaven upon their deaths and take their place in the hereafter

What question could be asked on this Kabbalistic tradition?

Rabbi Flug also points out: "After the brothers requested appeasement three times, Yosef responded that there was no appeasement necessary. How then can this serve as the source that after three requests, there is no requirement to ask for appeasement? Perhaps the brothers would have asked for appeasement many more times had Yosef responded differently?"

Source 8: R. Chaim Ben Attar – Ohr Hachayim on Bereshit 50:20

(כ) ואתם חשבתם וגו' אלהים חשבה לטובה. והרי זה דומה למתכוון להשקות חבירו כוס מות והשקהו כוס יין שאינו מתחייב כלום והרי הם פטורים וזכאים גם בדיני שמים:

This is comparable to someone who wanted to give a cup of poison to another individual, but ended up providing a cup of wine

Source 9a) Bamidbar 30:13

וְאִם-בֵּית אִשָּׁה נִדְרָה אִזְ-אֶסְרָהּ אָסֵר עַל-נַפְשָׁהּ בְּשִׁבְעָה:

So, too, if, while in her husband's household, she makes a vow or imposes an obligation on herself by oath,

וְשָׁמַע אִשָּׁה וְהִחֲרַשׁ לָהּ לֹא הִנִּיא אֹתָהּ וְקָמוּ כָּל-נִדְרֶיהָ וְכָל-אָסֵר אֲשֶׁר-אֶסְרָהּ עַל-נַפְשָׁהּ יִקּוּם:

and her husband learns of it, yet offers no objection—thus failing to restrain her—all her vows shall stand and all her self-imposed obligations shall stand.

וְאִם-הִפְרָ יָפֵר אֶתְּכֶם אִשָּׁה בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל-מוֹצֵא שְׁפָתֶיהָ לְנִדְרֶיהָ וּלְאָסֵר נַפְשָׁהּ לֹא יִקּוּם אִשָּׁה הַפְּרָם וַיִּהְיֶה יְסֻלַּח-לָהּ:

But if her husband does annul them on the day he finds out, then nothing that has crossed her lips shall stand, whether vows or self-imposed obligations. Her husband has annulled them, and the LORD will forgive her.

9b): Talmud Nazir 23a & Rashi

גמ' ת"ר במדבר ל, יג אישה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר שהיא צריכה כפרה וסליחה

The Sages taught with regard to a verse in the section discussing vows: “Her husband has nullified them, and the Lord will forgive her” (Numbers 30:13), that the verse is speaking of a woman whose husband nullified her vow and she did not know that he had done so. It teaches that if she performs the actions prohibited by the vow she requires atonement and forgiveness.

9c) Rashi

גמ' ת"ר אישה הפרם וה' יסלח לה - במה הכתוב מדבר אם באשה שנדרה והפר לה בעלה סליחה זו למה אלא כו' ע"כ באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר דהא כבר כתיב ואם ביום שמוע אישה יניא אותה דהיינו שהפר לה בידעתה:

What case is the Torah speaking about? If it's speaking about a women who took an oath and her husband nullified the oath, then what need is there for forgiveness? It must be whose husband nullified the oath and she did not know, because the Torah had already spoken about a case where the husband nullified the oath on the day of the oath, ie he nullified (in that case) with her knowledge

Questions:

- How can one compare the sale of Yosef to a failed assassination attempt? Weren't Yosef's brothers successful in causing Yosef to suffer?
- The above Gemara states that atonement is required even for a failed attempt at a transgression. Even if one were to categorize the sale of Yosef as a failed attempt, wouldn't the brothers have still required atonement?

Source 10: Toldot Adam, citing R. Shlomo Zalman of Vilna

אולם האמת יורה דרכו כי כוונת רבינו מחלמח עם דברי חז"ל הלכנו שער השוה
 פ"ט ח"ל. העונות הם שני מינים אחד מהם עונות שבין אדם למקום וכו' ולא
 יחמם החמא בהם כי אם נפשו בלבד. והמין השני עונות שבין אדם לחבירו והם שיש
 בהם ענין מעניי הדעה והחמם לבני אדם אם בנפשו או בממונם או בזכרם ומקבץ החמא
 חממו בנפשו בהמדותיו אח אלקיו עם חממו בני אדם ע"כ:
 ולפי זה עונות שבין אדם לחבירו כוללות שני חמאים אחד עד ה' ואחד עד בני האדם
 ואריך להתודות עליהן לפני ה' וגם לבקש מבני אדם שימחלו לו חמ"ס שהחזיר להם
 מה שהוא חייב להם:

Quoting Duties of the Heart, Ch. 9: There are two types of transgressions:

- 1) between man and God, in which the person is only damaging his own soul.
- 2) between man and his fellow – in which a person offends/damages another person or that person's property; this second type of transgression is not only damaging to his soul (in his rebellion against God) but also against his fellow. That is why this second type of transgression requires both vidui/confession to God and appeasement of his fellow man.

**ובזה דברי רבי מאיר. ושמים שפ"א ח' מדבר רבי מעין אודיו לפני ה' כמו
 שמבואר שם בריש פרק. כל מעט שבתורה וכו' חס עבר אדם על אחת מהן
 כשיעשה תשובה וישב מחשלו חייב להתודות לפני ה' ברוך הוא. כחז וכן החובל בחבירו
 וכו' אינו מחסר עד שיחודה והעתיק לשון הבשאי שאל מכל חסאת האדם שהמקרא הזה
 מדבר מעין וידוי אשר הוא לפני ה' כאשר נדרש שם באורך בספרי :
אבל נפ"ב אשר שם מדבר מעין הפיוס לחבירו על כן לא הזכיר לשון וידוי שם כי חס
 לשון מחילה חפ"פ שהחזיר לו ממון שהוא חייב לו צריך לרצונו ולשאל ממנו
 שימחול לו והדין הזה נובע ממשנה פ' החובל ועל כן לא הזכיר רביט פה המקרא מכל
 חסאת האדם שהוא מדבר מעין אודיו לפני ה' :
סוף דבר שהעומת שבין אדם לחבירו צריכין שתיבה וידוי לפני ה' ונקשה מחילה מחבירו
 חפ"פ שנתן מה שהוא חייב לו ורביט הזכיר כל ח' במקומו הראוי לו. והדברים
 מאירים ושמים :**

Now we can understand Rambam's wording. In Ch.1 of Teshuva, he was speaking about confessing before Hashem...and he writes, "so, too someone who injures another ...will not be forgiven until he confesses...

But in Ch. 2, where the topic is appeasement of one's fellow, he is not speaking of vidui/confession, but rather of mechila/atonement: "Even if he returned the money that he owed, he must appease him and ask him for forgiveness. Even if he only angered him with words, he must appease him and embrace him until [the victim] forgives [the violator].

Source 11: Ohr Yisrael, Netivot Ohr 58a

אולם ביאור הדבר הוא כי ענין תערומת הוא קפידא וטינא בלב, והנה עבירות שבין אדם לחבירו, אם יחטא איש לאיש, אפילו לא הקניטו אלא בדברים, צריך לרצות אותו ולפייסו, וכמבואר גמ' יומא דף פ"ז, וכ"ז שלא פייסו הנה עפ"י דין רשאי להיות לו עליו תערומת וקפידא, רק אם חבירו פייסו לא יהא המוחל אכזרי מלמחול, וכן אם יחטא איש לחבירו בדברים שבממון ע"י גרמא, אך כי גרמא בנזקין הוא פטור ואין לו עליו תביעת ממון, מ"מ רשאי להיות לו עליו תרעומת, אולם שיהיה לאדם על חבירו תרעומת וקפידא על חנם הוא עון גדול מאוד.

Nevertheless, the explanation of the concept is that a tar'omet is grudge that one bears in one's heart. Regarding interpersonal transgression, if one person sins against another person, even if he angered him with words, he must appease him ... and as long as he did not appease him, it is permissible [for the victim] to bear a grudge against [the violator] just that if the victim appeased him, he should not be unrelenting to forgive. The same applies if a person violates another person's property indirectly. Even though one is exempt from paying for indirect damages and there is no legal recourse, the victim may bear a grudge against the violator. However, bearing a grudge against another individual for no legitimate reason is a serious transgression".

Source 12a: Vayikra 19:17-18

לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְּךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חָטָא:

You shall not hate your kinsfolk in your heart. Reprove your kinsman but incur no guilt because of him.

לֹא־תִקֶּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמְּךָ וְאַהֲבָתְךָ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְהוָה:

You shall not take vengeance or bear a grudge against your countrymen. Love your fellow as yourself: I am the LORD.

12b) Rashi: You shall neither take revenge: [For example:] He says to him, “Lend me your sickle,” and he [the latter] replies, “No!” The next day, he [the latter] says to him, “Lend me your ax.” [If] he says to him, “I will not lend it to you, just as you did not lend to me!” this constitutes revenge. **And what constitutes “bearing a grudge?”** [For example:] he says to him, “Lend me your ax,” and he [the latter] replies, “No!” Then the next day, he [the latter] says to him, “Lend me your sickle.” [Now, if] he says to him, “Here it is for you; I am not like you, who did not lend me!” this constitutes “bearing a grudge,” for he keeps the hatred in his heart, even though he does not take revenge. — [Torath Kohanim 19:44; Yoma 23a]

- In other words, one is not permitted to bear a grudge against someone else unless one was the victim of a violation of an interpersonal law by that person. When that person appeases the victim and the victim accepts the appeasement, the victim can no longer bear a grudge.
- Combining the ideas of R. Shlomo Zalman of Vilna and R. Yisrael Salanter, the purpose of appeasement is to remove the grudge that the victim bears against the violator. When the victim bears a grudge against the violator, the violator cannot receive atonement, even if he repents. Once the grudge is removed, the atonement process is the same as a violation of a bein adam laMakom transgression.

R. Yisrael Salanter was of the opinion that if one violated an interpersonal law but the victim is not aware of the violation (e.g. the violator slandered the victim and the victim never found out), one should not approach the victim for appeasement and make him aware of the violation because it will cause him anguish. How can one fully atone for the violation without appeasing the victim? One must conclude that appeasement is only necessary to eliminate a grudge that the victim bears against the violator. If the victim is not aware of the violation, there is no grudge and one can receive atonement.

Source 13: Rabbi B. Zilber, Az Nidberu 7 66

1234567 ת"ת

סימן סו

מענין הנ"ל

בס"ד ערש"ק

יקרת מכתבך עם שאלות הנוגעים למעשה נחקבל בברכה, ומפני הסרדה לע"ע אני משיב רק על אחדים.

(א) אודות בקשת המחילה אם יודע שע"י בקשת המחילה יצטרך לפרט החטא ויגרום בושה ועגמ"נ להשני אם יש היתר שלא לבקש מחילה ומה שכ' הזכיר שכאלו ר' ישראל פוסק להיפך מהמ"ב אינו מדוקדק שהרי המ"ב אינו מחדש כאן חומרא להיפך מכריע לקולא שא"צ לפרט החטא. ובקשת המחילה על בין אדם לחבירו זה ש"ס ופוסקים ולא רק מהמ"ב אלא שיש לומר דכ"ז כשמפורסם אצל חבירו מה שחטא כנגדו וע"י בקשת המחילה אינו גורם בושה ועגמ"נ לחבירו, ואם חבירו אינו יודע באיזה חטא חטא כנגדו ע"ז דנו האחרונים והמ"ב אבל כשאינו יודע כלל שחטא כנגדו וע"י שיודיעו יגרום בושה לחברו ע"ז אינו דן המ"ב.

אמנם הדבר מקובל בקשר להספר ח"ח על לה"ר שהביא את זה לר' ישראל וביקש ממנו להשאיר אצלו ולאחר כן אמר לו ר' ישראל הנך קובע בחבורך כי מי יספר לה"ר על חבירו חייב לפייס ולבקש מחילתו אינני מבין איפוא אם רצונך לחזור בתשובה איך יורשה לך לצער את חברך וענה לו הח"ח שהסתמך על רבינו יונה בשע"ת והוא בספרו ח"ח כלל ד' סעיף י"ב דכתב וז"ל אבל אם חבירו נתגנה ע"ז הרי הוא ככל עונות שבין אדם לחבירו שאפילו יזהכ"פ ויום המיתה אין מכפר עד שירצה את חבירו ואפי' אם חבירו אינו יודע עדיין כלל מזה צריך לגלות לו מה שעשה כנגדו ולבקש ממנו ע"ז כיון שעל ידו נסבב לו דבר זה עכ"ד, ודבריו נובעין מדברי ר"י בשע"ת מאמר ר"ז ושם בשע"ת לא בא לפרש הפרטים של דיני מחילה ומקומו בסוף שער ד' ושם סתם הדברים ור"ל דשם בא לומר בעיקר חומר של לה"ר דקשה לתקן החטא שיתבייש לגלות את אונם. אבל אם למעשה מותר לגלות אף שיתבייש מנ"ל זה.

והנה המדובר שם בח"ח שכבר נסבב רעה או צער לחבירו דאם יש לחוש שרק ברבות הזמן יגרם ע"ז היוק או צער נשאר שם בבמ"ח בצ"ע, וא"כ המדובר שכבר ידוע לו שסיפרו עליו וכבר נגרם לו הצער, אבל א"י ע"י מי, אבל הגע בעצמך אם אחד סיפר ע"ת לה"ר שלא נגרם לו היוק שם ובושה רק אם הי' נודע לו הי' לו מזה צער ולולא בקשת המחילה לעולם לא הי' נודע לו ועכשיו ע"י בקשת המחילה נתברר לו שסיפרו לו ונגרם לו

אז נדברו עמוד מס 134 ז זילבר, בנימין יהושע בן ברוך הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

עיינו צער, לכאורה פשוט כמו שאמר הגאון והקדוש רבי ישראל זצ"ל דא"צ לבקש ממנו מחילה ותורת אמת היתה בפיהו כי מלאך ד' צבקות הוא. ולאחר העיון שם בח"ח כמדומה לי שגם הח"ח מודה בזה ואין כאן פלוגתא, ואין לזה סתירה מהשע"ת.

ובספר מועדים וזמנים (ח"א סימן נד) ראיתי נוסחא אחרת בשם הגר"א דסלר זצ"ל ששמע בשם הגאון והצדיק רי"ס זצ"ל (שארין זה קשר להח"ח כלל) על דרך שביארנו ומסיק: וע"כ דעת רי"ס זצ"ל שכה"ג ראוי לסתום כשמבקש מחילה שאם פגם מבקש על הכל סליחה ודי בכך, ועיי"ש שמבאר בזה בטו"ד הא דנפסק בסימן תר"ו החיוב של בקשת מחילה בעיוהכ"פ דאז לא יצטער כיון שכולם מבקשי מחילה על ספק נדנוד פגם. ובכלל האמור אני חושב שכבר יש פתרון לספקותיו למעשה מה שמעיק עליו.

ונראה עיקר כמוש"כ קודם דבכה"ג שעדיין לא נגרם צער והיזק לחבירו ועיי"ש שיבקש ממנו מחילה יגרם לו עכשיו צער שפטור לגמרי מבקשת המחילה אבל היכא שכן נגרם לו צער או היזק בזה מספיק בקשת המחילה סתם בעיוהכ"פ כמבואר בס' הנ"ל בשם הגר"א דסלר בשם רי"ס.

ולכאורה דמה שמבואר בס' הנ"ל אין זה חידוש כלל שזה כבר מבואר במ"ב שא"צ לפרט החטא אם יודעים שיתבייש אם יפרט החטא, אבל יש חילוק דבמ"ב מבואר רק להקל בפירוש החטא אבל צריך לבקש מחילה בלשון שמתוודה שחטא כנגדו אבל בהנ"ל מבואר שגם בקשת המחילה יכול לסתום ולומר בלשון ספק שאם פגם מבקש על הכל מחילה (ועיי"ש בס' הנ"ל בהערה בא"א).

אז נדברו עמוד מס 135 ז זילבר, בנימין יהושע בן ברוך הודפס עיי"ת תכנת אוצר החכמה

Source 14: Meiri, Hibur HaTeshuva

המעשה כענין מי שגזל את חברו או חבלו ודומיהם. אבל חלק המחשבה לא יחשב עון גמור בעבירות שבין אדם לחברו, שאם חשב לגזלו או לחבלו ועצר כח ולא צריך מחשבתו למעשה אין לו על זה צורך פיוס לחברו, אלא שמכל מקום צריך להתודות לשם, וכן על דעת קצת מפרשים אם שנאו שנאת הלב שהוא עובר על מצות לא תשנא את אחיך בלבבך א. אחר שעזב מחשבתו וכללו באהבתו אין צריך לפייסו אבל שיתודה לשם ממה שעבר בשנאתו אותו, והחלק הזה הבא מצד המחשבה יש ממנו צריך תשובה ויש

עמוד מס 305 חיבור התשובה: מאירי, מנחם בן שלמה <<מחשבה ומוסר; תולדות עם ישראל>> (1) (186) הודפס עיי"ת תכנת אוצר החכמה

The thought component is not a critical factor in interpersonal violations for if one thought to steal or wound another individual and then calmed down and didn't allow the thoughts to come to fruition, there is no requirement for appeasement. Nevertheless, one must still confess to God. It is also true according to some commentators [that require repentance for thoughts] that if someone hates another in his heart and violates "Do not hate your brother in your heart," after one abandons that thought and begins to love that individual, there is no requirement to appease that individual. However, one must confess to God for violating the prohibition against hatred.

There is a prayer that appears in some siddurim before Kol Nidre that states that the one reciting the prayer forgives all of those who have committed wrongdoings against him. Some recite a shorter version of this prayer on a nightly basis. Can the violator receive atonement if the victim forgives without the request of the violator? According to the idea presented above, the purpose of this prayer is to remove any grudge one bears against others. This prayer is a declaration that one does not bear a grudge against anyone else. Once the grudge is removed, the violator must still repent for the violation, but he is not required to appease the victim.

Source 15: Lechem Mishna on the Rambam, Bodily Harm and Damage 5:9

[ט] אינו דומה מזיק וכו' שהמזיק ממון חבירו וכו'. אף על גב דבהל' תשובה פ"ב כתב רבינו ז"ל דהגזול את חבירו אינו מתכפר לו אלא אם ירצה לנגזל ויפייס אותו אף על פי שהשיב לו הגזילה. י"ל דשאני גזלן דנתנה מאותה עבירה ועוד שציער הרבה לנגזל שלקח ממנו בעל כרחו אבל מזיק הממון שלא נתנה מהיזק ההוא אלא שהזיק לו ולמזיק לא באה הנאה ממנו לא נצטער כל כך הניזק כמו הנגזל כיון ששלם לו היזקו די ולכך כתב רבינו ז"ל כאן שנתכפר לו מיד משא"כ בנגזל כדכתיבנא:

Although Rambam does not require appeasement if there was only damage to property, Rambam requires appeasement in the case of theft because the thief also causes emotional (or physical) suffering to the victim through his theft. If one accidentally damaged property and there was reimbursement for the damage, the damager did not cause any suffering and does not require appeasement. Lechem Mishneh also seems to subscribe to the idea that appeasement is only necessary in a case where the victim is entitled to bear a grudge against the violator.

Given what we've learned so far, why is it that a person is only required to approach someone against whom he has sinned three times, after which the a refusal to accept the request for forgiveness turns the previously offended party into the sinner?

Source 16: Da'at Zekenim Bereishit 50:16

(טז) ויצו אל יוסף. ובחיי אביהם למה לא צוו אלא אמרו מה לנו לעורר השנאה שהרי כבר שכחה והלכה לה כיון שחזרו מלקבור אביהם ועבר יוסף על הבור שהשליכוהו אחיו אמר ברוך שעשה לי נס במקום הזה אמרו עדיין יש שנאה טמונה בלבו מיד ויצו אל יוסף:

Why didn't they express this while their father was still alive? It is because they said "Why should we arouse the hatred that has since been forgotten?" Upon returning from burying their father, Yosef passed the pit that his brothers threw him into and said "Blessed [is He] who performed a miracle for me in this place." They said "There is still hatred buried in his heart." It was then that they expressed to Yosef [their father's wish.]

Source 17: R. Yehuda Hahasid, Sefer Chasidims

אלא כך אמר אילו לא נעשה לטובה הייתם
צריכים מחילה אבל כיון שהאלקים חשבה
לטובה לכם ולי הרי ממני אינכם צריכים
מחילה אבל מן הקב"ה אתם צריכים מחילה
מי שיחשוב רעה אע"פ שלטובה נהפך.

This is what [Yosef] said: "If it did not turn out well you would have been required to appease. However, since God meant it for the good, for both you and me, you do not require any forgiveness from me. Nevertheless, you do require forgiveness from God as one who thought to do harm, even if it turned out good."

Rabbi Flug:

R. Chaim Y.D. Azulai (Chida 1724-1807), in his commentary to Sefer Chasidim titled B'rit Olam, no. 11, writes that although Yosef bore no grudge against his brothers, they did not receive full atonement because they did not repent properly before God. This is why the ten martyrs were required to atone for the sale of Yosef.⁵⁸ Based on the comments of R. Yehuda HaChasid, one can understand R. Chaim ben Atar's comparison of the sale of Yosef to someone who attempts to poison someone but instead provides a cup of wine. The attempt of the brothers to neutralize Yosef was certainly a violation and required atonement. From an overall perspective, it is not comparable to providing a cup of wine instead of a cup of poison because they were successful in causing Yosef a tremendous amount of suffering. However, from the perspective of the relationship between Yosef and his brothers, the only concern is whether Yosef was entitled to bear a grudge and whether he actually bore that grudge. Yosef was able to view the sale as an attempt to poison him that ended up with him receiving a cup of wine. This does not minimize the severity of the act itself. However, since Yosef bore no grudge, the matter was out of Yosef's domain and was now a matter between the brothers and God. We must still explain how the Gemara proved from the conversation between Yosef and his brothers that one is only required to request appeasement three times. Perhaps one can suggest that while Yosef did provide an explanation why he should not bear a grudge, he didn't explicitly state that he did not bear a grudge. The Gemara seems to understand that if Yosef would have offered this response after the first request for appeasement, the brothers would have been required to continue to request appeasement. The fact that they ceased after three times indicates that after three requests, there is no obligation to ask for further appeasement.